

PM

INTÄKTSBEHOV FRÅN VA-AVGIFTER INFÖR 2027

Koncept

2026-03-26

Uppdrag: 347412 NVA- Controller- och utredningsstöd VA-taxa Enköping, ramavtal TF2022/20
Titel på rapport: Intäktsbehov från VA-avgifter inför 2027
Status: Koncept
Datum: 2026-03-26

Medverkande

Beställare: Enköpings Kommun
Kontaktperson: Anna Johansson
Konsult: Malin Ljungdahl och Jenny Singman Nyblom
Uppdragsansvarig: Malin Ljungdahl

Uppdragsansvarig

Datum: Ange datum för underskrift.

Handlingen granskad av:

Datum: Ange datum för granskning.

Innehållsförteckning

1 Bakgrund	4
2 Underlag	4
3 Förutsättningar	4
4 Konsekvenser	7

1 Bakgrund

VA-verksamheten i Enköpings kommun står inför omfattande investeringar, vilket gör det nödvändigt att årligen analysera och justera avgiftsnivåer för att få balans i VA-ekonomin. Underskotten för 2023 och 2024, tillsammans med ett ökande anläggningsvärde, högre driftkostnader och planerade saneringskostnader, utgör grunden för behovet av kommande års taxejusteringar

Under 2025 och första kvartalet 2026 har ett arbete pågått med att gå över till en VA-taxa enligt Svenskt Vattens normalförslag P120.

Konstruktionsförändringen påverkar inte den totala intäktsvolymen.

I det här PM:et visas hur avgiftsjusteringarna behöver se ut för att möta ett ökat anläggningsvärde de närmsta åren.

2 Underlag

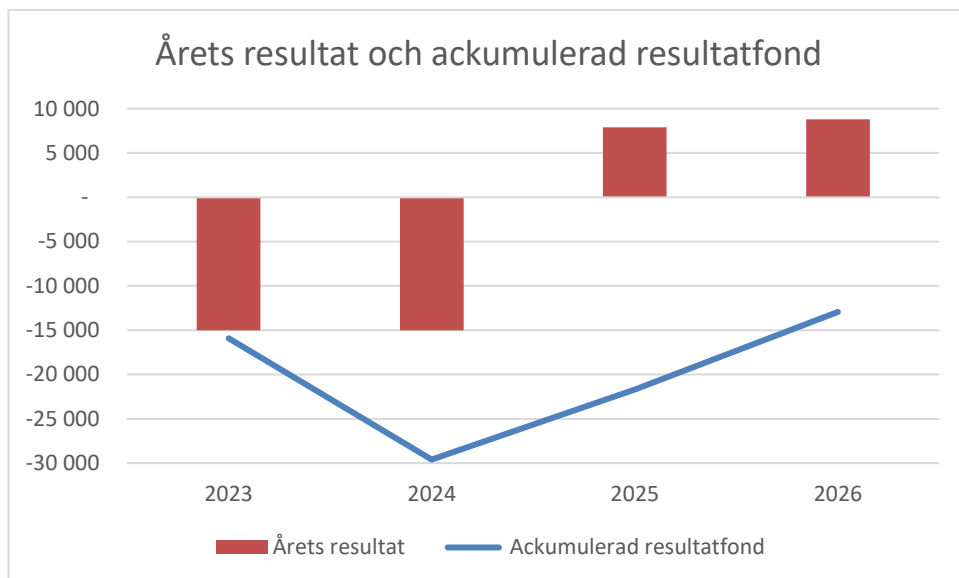
I uppdraget har följande underlag använts:

- Resultaträkning
- Balansräkning
- Driftbudget
- Investeringsplan

Ovanstående dokument, tillsammans med avstämningsmöten med VA-chef och controller ligger till grund för de analyser som har gjorts.

3 Förutsättningar

Under både 2023 och 2024 redovisades ett årligt underskott på cirka 15 miljoner kronor. De avgiftshöjningar som gjordes inför 2025 (29%) och 2026 (20%) medförde att 2025 uppnåddes ett positivt resultat om 7,9 Mkr och budgeterat resultat för 2026 är ett överskott på 8,8 Mkr. Det innebär att den ackumulerade resultatfonden in i 2027 planeras att vara på -13 Mkr, se figur 1.

Figur 1 Årets resultat och ackumulerad resultatfond från bokslut för åren 2023-2025 samt budgeterat resultat för 2026.

Jämfört med förra årets simuleringar har ränteprognosen för 2026 och framåt justerats upp något. Dessutom har beräkningen av ränta på pågående arbete korrigerats så att hänsyn tas till samtliga pågående arbeten, inte bara till ARVet.

Driftskostnaderna baseras på budget för 2026 och 2027. För de efterföljande åren har personalkostnader räknats upp med 3,5 % per år och övriga driftkostnader med 2,6 % årligen.

Idrifttagandet av ARVet kommer att medföra ökade driftkostnader för bland annat el. Dessa har dock inte inkluderats i beräkningarna, eftersom ytterligare underlag och kunskap behöver tas fram innan de kan bedömas. Det kan redan nu konstateras att högre driftkostnader medför att taxan behöver höjas mer.

Saneringskostnaden 2026 kommer att finansieras genom investeringsfonden, på samma sätt som fonden även används för att täcka räntekostnader för pågående arbete kopplat till ARVet. Detta innebär dock att fonden kommer att vara förbrukad redan under 2027. År 2028 tillkommer dessutom en extra avskrivning när det gamla reningsverket tas ur drift.

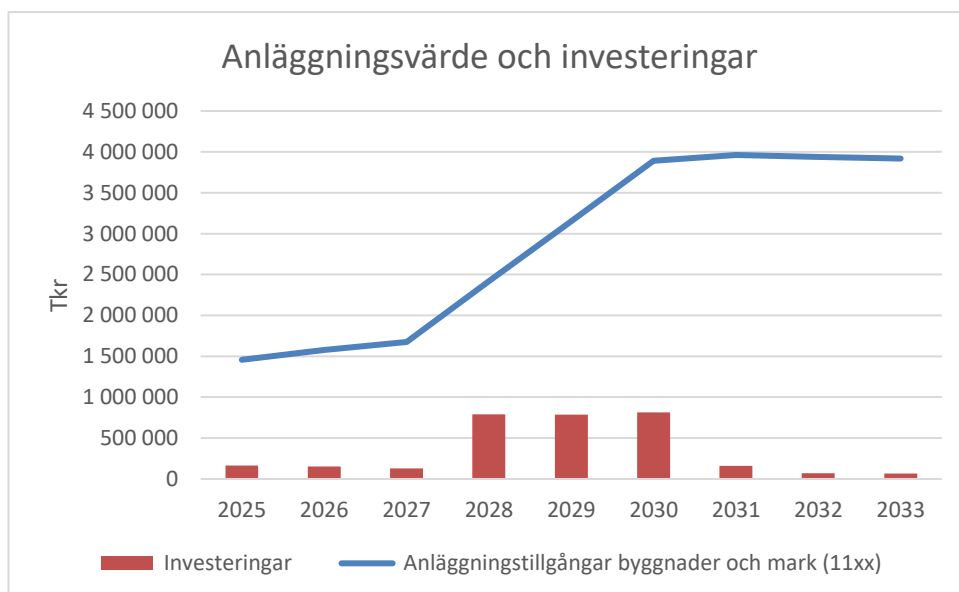
De antagna räntenivåerna baseras på kommunens egna prognoser. I tabellen nedan redovisas de antagna driftskostnaderna samt den tillämpade räntan.

Tabell 1 Indata för beräkningar. Allt är i Tkr. *) 6 500 Tkr är saneringskostnader

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Drift	70 674	67 394	69 155	70 962	72 816	74 718	76 671	78 674
Personal	48 320	52 682	54 526	56 434	58 409	60 454	62 570	64 760
Ökade drifts-kostnader	6 500 *)	7 000	4 500	11 500				
Summa drift	125 494	127 076	128 181	138 896	131 225	135 172	139 240	143 434
Extra avskrivning			12 900					
Ränta	2,51%	2,72%	2,82%	2,91%	3,03%	3,11%	3,16%	3,19%

Under de kommande åren kommer flera större investeringar att aktiveras. Arbetena är redan igång, vilket innebär att VA-verksamheten belastas med ränta på det pågående arbetet. Förutom ARVet och HFV (Hållbar vattenförsörjning) ingår även utbyggnad i ett antal omvandlingsområden i investeringsbudgeten och investeringsplanen.

Detta innebär att anläggningsvärdet kommer att öka mycket kraftigt de kommande åren. Mellan 2024 och 2031 förväntas det tredubblas, med en tydlig investeringspuckel under perioden 2028–2030. Om investeringsplanen inte förändras kommer anläggningsvärdet därefter att börja minska från och med 2032.

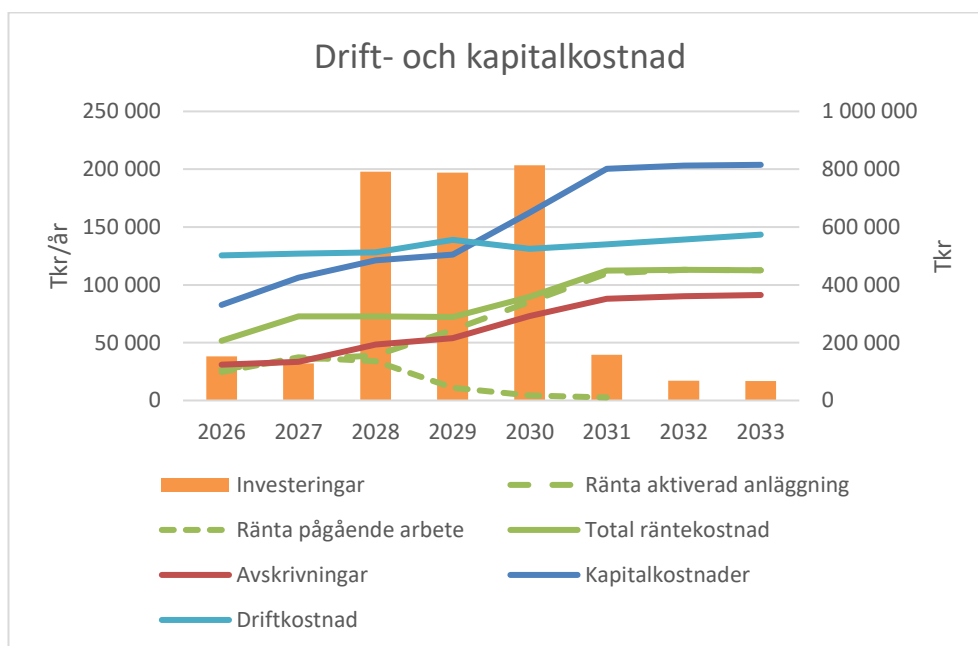
Figur 2 Illustration över investeringar som pågår och planeras samt förändring av anläggningarnas värde.

Utifrån ovanstående förutsättningar har en simulering av kostnadsutvecklingen och behovet av höjning av intäkter från bruksavgifter gjorts.

4 Konsekvenser

Anledningen till att VA-taxan behöver höjas kraftigt de kommande åren är de omfattande investeringar som redovisas i Figur 2. I Figur 3 illustreras VA-verksamhetens årliga kostnader, uppdelade på driftkostnader, kapitalkostnader och genomförda investeringar. Den främsta drivkraften bakom kostnadsökningen är de snabbt stigande kapitalkostnaderna.

Driftkostnaderna kommer att justeras när det finns bättre underlag och en tydligare bild av driftkostnaderna för de nya anläggningarna.

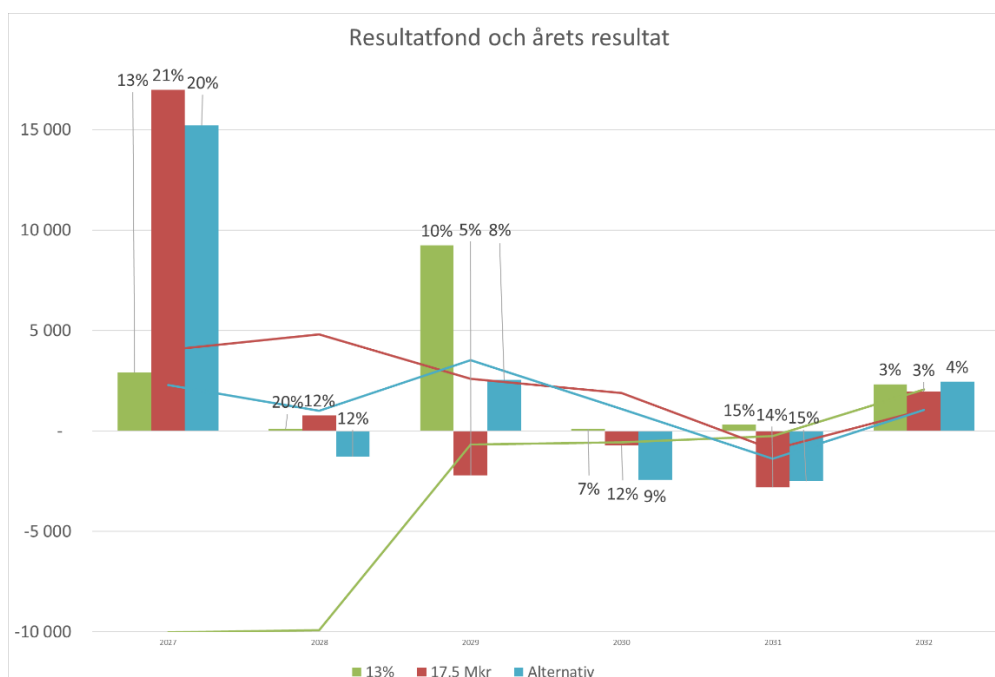
Figur 3 Drift och kapitalkostnaders utveckling över simuleringsperioden. Kapitalkostnaderna är summan av ränta och avskrivningar.

Det som framgår i Figur 3 ligger i linje med Svenskt Vattens investeringsrapport från 2023, där man konstaterar att bruksavgifterna kan behöva fördubblas fram till 2040 enbart till följd av ökade kapitalkostnader.

Tre olika scenarion har simulerats. Samtliga med målet att över tid uppnå en ekonomi i balans. De tre scenariona är:

- Avgiftshöjning på 13% inför 2027
- Säkerställa ett positivt resultat på 17,5 Mkr 2027 för att täcka tidigare års underskott
- Alternativa avgiftshöjningar för att uppnå ekonomi i balans

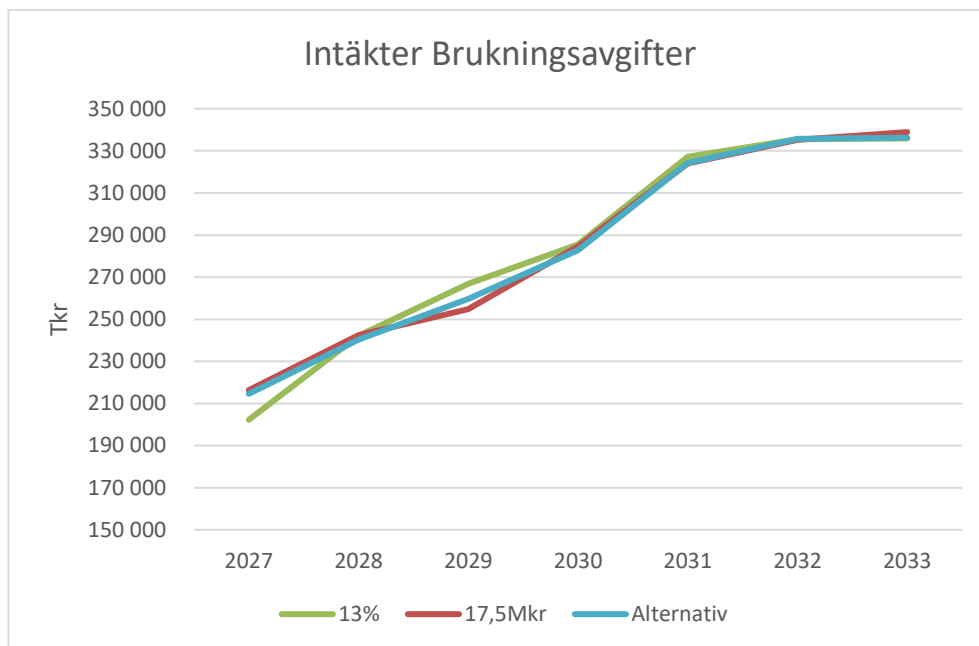
I Figur 4 illustreras de tre olika alternativen för avgiftshöjningar och hur årets resultat och den ackumulerade resultatfonden påverkas. Staplarna visar årets resultat för respektive alternativ, medan linjerna redovisar utvecklingen av den ackumulerade resultatfonden över tid.

Figur 4 Resultatfond som linje och årets resultat som stapel för de tre simuleringarna. Taxehöjning per år vid respektive stapel

I det första alternativet där avgifterna höjs med 13% till 2027 kommer resultatfonden inte att bli noll förrän 2029 (noll inom spannet 1-2%). I de övriga två förslagen så klarar man en ekonomi i balans på 3-5 år och har en positiv resultatfond redan 2027.

I Figur 5 visas att intäkterna från brukningsavgifterna över tid kommer att vara ungefär lika stora oavsett vilket höjningsmönster man väljer, så när investeringspuckeln är passerad kommer alla tre förslag innebära ungefär samma årskostnad för kunderna.

Figur 5 Intäkter från brukningsavgifter över tid för de olika alternativa sätten att höja.

Eftersom samtliga alternativ förutsätter att ränteläget förblir stabilt (enligt dagens prognos) och att driftkostnaderna för de nya anläggningarna inte överstiger dagens nivåer, är det fördelaktigt att genomföra en snabbare höjning av taxan. En negativ resultatfond innebär att VA-kollektivet tvingas betala ränta på de medel som behöver lånas upp för att täcka underskotten. Som beskrivits i tidigare rapport finns dessutom ett krav på att VA-verksamheten varken får gå med vinst eller förlust, utan ska balansera resultatfonden inom 3–5 år.

Eftersom också en förändring av konstruktionen pågår kommer inte höjningen av taxan att påverka alla kunder på samma sätt. Förändringarna som följer av den nya taxekonstruktionen är dock relativt små för Typhus A och B. För dessa jämförelsefastigheter blir höjningen därmed ungefär den samma som för kollektivet som helhet.

Då statistik för VA-taxorna 2026 ännu inte finns tillgänglig i Svenskt Vattens VASS-databas är det inte möjligt att göra en benchmark mot medelkostnaden för 2026. I stället används 2025 års nivåer som jämförelseunderlag.

